

behartigen in onze aan alle kanten gefolterde Kerk? Of om iets anders te noemen. Hier en daar is dan op aandrang van den voorganger, een kerk met koor gebouwd. De Avondmaalstafel staat in het front der gemeente; de preekstoel aan den kant. De dominee heeft daarbij een zekere liturgie, die hij mooi vond — welke? Ieder doet wat goed is in zijn oogen! — ingevoerd. Maar dominee vertrekt. Hij wordt opgevolgd door een collega, die zich aan de tegenwoordig geldende liturgie, van ouds in onze Gereformeerde Kerk in zwang, houdt. Daar staat nu die Avondmaalstafel! Op nonactief. Kon de opvolger, dan veranderde hij de situatie. Maar de Kerk kan niet worden omgebouwd. Wordt dat niet een paskwil?

We zijn tallemal wel eens met die klacht, denk ik. De preekstoel ter zijde, dat is volstrekt ongereformeerd gedacht, want het sacrament komt na het Woord, is daaraan ondergeschikt, en kan desnoods worden gemist, wat van het Woord geenszins geldt. Gelijk in veel gevallen, zoo is het ook hier: men wil meer „liturgie“ (wat feitelijk onjuist is, omdat de preek ook tot de liturgie behoort; men moest eigenlijk zeggen: een andere liturgie, of: meer afwisseling in de liturgie); men verzuimt dan de liturgische vragen op gereformeerde of zelfs protestantische wijze in te denken en te beantwoorden; kijkt naar andere instituten, die niet gereformeerd dachten, ook wat de liturgie betreft; copieert daarvan enkele details; slijkt op die manier brokken roomsche of „hoog-kerkelijke“ grondgedachten, en valt, eenmaal achter Rome aangekomen, ondanks den Galatenbrief, in zóóverre terug uit het nieuwe in het Oude Testament.

K. S.

GENERALE SYNODE DER GEREFORMEERDE KERKEN.

(Slot.)

Prof. dr J. Waterink rapporteerde hierna over een verzoek van de „Eglise Reformée de France“ om medeleven en voorbede.

De commissie stelde voor de deputaten voor de correspondentie met buitenlandse kerken op te dragen om terzake inlichtingen in te winnen en op de Synode van 1942 van advies te dienen of het gewenscht is om met deze groep in nader contact te treden.

Een in dien geest gesteld concept-schrijven bood de commissie eveneens ter Synode aan, die zich met de conclusies en het concept vereenigde.

Voorts rapporteerde prof. Waterink over een schrijven van den heer P. Gootjes van Bergen, handelend over de Theol. Hoogeschool, candidatenovervloed en polemiek.

De Synode besloot adressant te verwijzen naar de verschillende agendapunten van deze Synode, die afzonderlijk handelen over elk der genoemde zaken.

Hongaarsche studenten.

Hierna was aan de orde het rapport van deputaten voor steunverleening aan Hongaarsche studenten.

Rapporteur was ds H. A. Munnik van Zwolle, die door den Voorzitter werd verwelkomd en gelukgewenscht met zijn eere-professoraat aan de Universiteit van Debreczen.

Nadat ds Munnik zijn rapport had uitgebracht, rapporteerde daarover ds J. de Vries. De commissie acht het beter, dat niet de Synode zich tot de verschillende classes wenden zal met het verzoek een classicaal deputaat te benoemen, maar dat generale deputaten dat zelf doen.

De Synode vereenigde zich met de volgende conclusies:

1. aan deputaten dank te betuigen voor de werkzaamheden door hen verricht, hun handelingen goed te keuren en aan hen décharge te verleenen, inzonderheid wat het financieel beheer betreft;

2. wederom vijf deputaten te benoemen met dezelfde opdracht;

3. hen te machtigen aan de kerken te vragen een halve collecte of een bijdrage, jaarlijks aan hen af te dragen;

4. hen te adviseeren zich zelf te wenden tot alle classes met het verzoek een classicaal deputaat te benoemen, die de zaak der Hongaarsche studenten behartigt, stimuleert, de bijdragen int en aan den penningmeester der deputaten afdraagt.

Leden, die elders kerken.

De Voorzitter deed mededeeling van een ingekomen voorstel van de leden ds Meyering, ds Hagen, dr Polman en dr de Groot, naar aanleiding van het verzoek van den kerkeraad van Leiderdorp in betrekking tot leden, die elders kerken, waarover de Synode reeds eerder handelde, luidende:

„De Generale Synode, kennis genomen hebbende van de vraag van den kerkeraad der Geref. Kerk van Leiderdorp inzake toepassing der kerkelijke censuur op gemeentelieden, die zich nagenoeg aan alle samenkomsten der gemeente onttrekken en regelmatig in een naburige Geref. Kerk gaan kerken, beweerende daar meer zegen onder de prediking te genieten;

van oordeel, dat het hier inderdaad handelingen betreft, die met het oog op het gebod des Heeren nopens de orde in Zijn Kerk en in verband met de onjuiste beweegredenen, die er aan ten grondslag liggen, vanwege den kerkeraad ernstig dienen te worden tegengegaan;

sprekt uit, dat, ofschoon in het algemeen ten opzichte van zoodanige leden met ernstig en broederlijk vermaan moet worden volstaan, bij voortdurende verwerping van deze vermaning elk geval op zichzelf dient

te worden beoordeeld en met advies der kerkvisitatoren beslist, of voor verdere tuchttoefening termen aanwezig zijn.”

Een breede discussie ontstond, waarna de Synode zich vereenigde in de volgende slotsconclusie:

De Synode enz. spreekt uit:

I. dat de vraag der tuchttoefening voor elk geval afzonderlijk moet worden beoordeeld;

II. dat doorgaans ten opzichte van zoodanige leden met ernstig en aanhoudend herderlijk vermaan zal kunnen worden volstaan;

III. dat indien de kerkeraad in bepaalde gevallen, wegens voortdurende verwerping van deze vermaning, verdere tuchttoefening noodig acht, het toch vanwege het eigenaardig karakter van het kwaad niet gewenscht is, daartoe over te gaan dan na advies van de classis of van de kerkvisitatoren te hebben ingewonnen.

De Synode droeg aan het moderamen op zich tot de regering te wenden met het verzoek om t.a.v. het verbod van autorijden op Zondag, voor kerkgangers een uitzondering te maken.

Vrouwenarbeid.

Ds W. H. v. d. Vegt rapporteerde hierna over het verzoek van den kerkeraad van Ternaard met betrekking tot de positie der vrouw in de kerk. Deze kerkeraad verzocht de Synode, „gezien gedurig meer propagandeering van inmiddels reeds namens kerkelijke autoriteiten door vrouwen en meisjes begonnen arbeid in kerk, zending en evangelisatie, arbeid welke deels eigenlijk tot het terrein der ambten behoort, uit te spreken, wat naar Schrift en historie de positie der vrouw in de kerk is en wat daar uit volgt voor onzen tijd ten opzichte van bedoelden arbeid”.

De commissie oordeelde, dat wie zoo ernstige beschuldigingen uitspreekt, behoorlijk argumenteeren moet. Zonder discussie vereenigde de Synode zich met de voorgestelde conclusie:

De Synode, kennis genomen hebbende van het verzoek van den kerkeraad van Ternaard om een uitspraak der Synode over de positie der vrouw in de kerk naar Schrift en historie;

overwegende, dat de kerkeraad zijn verzoek motiveert met de vermelding van „gedurig meer propagandeering van inmiddels reeds namens kerkelijke autoriteiten door vrouwen en meisjes begonnen arbeid in kerk, zending en evangelisatie”;

verklaart:

a. dat van een dergelijke propaganda en praktijk haar niets gebleken is;

b. dat de Synode geen instantie is om ter nadere onderrichting een opzettelijke studie in het licht te geven over het aangegeven onderwerp;

en besluit derhalve aan den kerkeraad van Ternaard te antwoorden aan haar verzoek niet te kunnen voldoen.

Hulpbehoevende Diaconieën.

Tenslotte rapporteerde ds S. J. Popma over het verzoek van de Part. Synode van Drente van de Gen. Synode een aanbeveling te mogen ontvangen van een door haar in 1940 te vragen collecte voor de hulpbeh. diaconieën binnen haar ressort.

Conform besloten.

Hierna verdrigde de praeses de zitting tot half acht.

Avondzitting.

In de om half acht aangevangen avondzitting kwam eerst aan de orde de

Perspolemieë

in verband met een verzoek van de Part. Synode van Zuid-Holland-Noord, dat de Synode haar invloed en alle haar ten dienste staande middelen zal aanwenden om aan den misstand inzake de perspolemieë een einde te maken en een voorstel van de Part. Synode van Drente, dat de eisch gesteld worde, dat in de perspolemieë de broederlijke liefde en de waarheid worde gehandhaafd en worde uitgesproken, dat de beschuldigingen van afwijking in de belijdenis niet in de pers behoeven te geschieden, doch in den kerkelijken weg te worden ingediend en behandeld.

Rapporteur was ds H. Meyering.

Hoewel de Part. Synoden van Zuid-Holland-N. en Drente geen feiten noemen, zou de commissie toch niet gaarne deze missives op formeele gronden terzijde leggen, temeer daar het hier een zeer ernstige zaak geldt en de invloed van deze dingen op de gemeente onberekenbaar groot is. Het ondermijnt het vertrouwen en bedreift den Geest Gods, die in de kerk woont.

Den weg der specialisatie op te gaan zooals Drente (voorstel van de classis Beilen) wil, acht de commissie niet aanbevelenswaardig. De commissie oordeelt, dat de Synode haar diep leedwezen moet uitspreken, dat men niet heeft gehandeld naar het vermaan van de Synode van 1936 en een woord van afkeuring moeten doen hooren over de wijze waarop over deze Synode is geschreven. Er moet op deze zaak ook in den kerkelijken weg voortdurend worden gelet.

De commissie stelde de volgende conclusies voor:

1. De Generale Synode spreekt haar leedwezen uit over het feit, dat veelszins geen gevolg is gegeven aan het woord der Gen. Synode van Amsterdam 1936 inzake perspolemieë, opgenomen in haar Acta art. 151;

2. de Synode spreekt er hare afkeuring over uit, dat over de Gen. Synode van Amsterdam somtijds werd geschreven op een wijze, waardoor het vertrouwen in deze meerdere vergadering der kerken bij de leden der kerken moest worden geschaad en tot het trekken van onjuiste conclusies aanleiding werd gegeven;

3. de Synode besluit een herderlijk schrijven te richten tot de kerken, waarin gewezen wordt op de beleeken en den invloed van den persarbeid op het kerkelijk leven in het algemeen en op de gevaren, die aan een polemiek, welke niet beantwoordt aan de eischen, gesteld in de uitspraak der Synode van 1936, zijn verbonden en de leden der kerk worden opgewekt, op deze gevaren te letten en ze door hun persoonlijke invloed mede helpen bestrijden; en voorts nadruk gelegd op de voortdurende noodzakelijkheid om te strijden vóór de waarheid en tegen de vijanden der kerk van Christus, waardoor de eisch der broederlijke eenheid in het zoeken van het heil der kerk te ernstiger naar voren komt;

4. de Synode besluit, de classicale vergaderingen per circulaire op te wekken, om nauwlettend acht te geven op den inhoud van de binnen haar ressort verschijnende kerkelijke bladen in verband met de uitspraak der Gen. Synode van 1936 inzake polemiek en van eventueel inkomende klachten en bezwaren desbetreffende ernstig nota te nemen.

Er gaven zich twaalf sprekers op.

Prof. dr J. Ridderbos heeft met instemming de conclusies gehoord, waarmede allen het natuurlijk eens zijn. Spr. zou deze conclusies gaarne zonder debat zien aangenomen om ons daarmee voor God te verootmoedigen. (Instemming.)

Het advies van prof. Ridderbos werd door verschillende leden overgenomen en kwam als voorstel van orde in behandeling.

Ds W. H. den Houting persoonlijk met het verzoek wel kunnende meegaan, vroeg of het wel wjs was om in een bepaalde stemming een beslissing te nemen.

Prof. Ridderbos antwoordde, dat hij het voorstel niet doen zou als het een zaak gold waarover allen het niet eens zijn.

Dr W. A. v. Es heeft onoverkomelijke bezwaren tegen de vierde conclusie en voorziet een bron van onrust in de classicale vergaderingen.

Prof. dr J. Waterink zelde, dat als de conclusies unaniem worden aangenomen, dit of een wonder van God is of een oogenblik van groote tragiek.

Prof. dr Ridderbos merkte op, dat hij het standpunt van dr v. Es kan verstaan. Maar dan kunnen de eerste drie conclusies toch wel worden aangenomen. Als de Synode zich eenparig uitspreekt, dan gaat ook daarvan groote kracht uit.

Ds den Houting vroeg of dan niet kan worden volstaan met bijzonderen nadruk te leggen op de beslissing van 1930.

Prof. Ridderbos adviseerde de vierde conclusie los te maken van de andere.

Besloten werd om de vierde conclusie te doen vervallen.

Het aan de kerken te zenden herderlijk schrijven zal door het moderamen worden geconcipeerd.

De dialectische theologie.

Hierna rapporteerde ds J. de Vries over de aan deputaten voor buitenlandse kerken gegeven opdracht inzake het geschrift tegen de dialectische theologie.

De commissie stelde de volgende conclusie voor:

1. aan de deputaten voor de correspondentie met buitenlandse kerken toe te staan, dat zij iemand trachten te vinden, aan wien zij naar hun oordeel kunnen toevertrouwen een geschrift, als bedoeld in art. 122 III 6, Acta Amsterdam samen te stellen en aan wien zij de vrijheid mogen laten het te doen naar eigen inzicht, met de bepaling er bij, dat hij zich zooveel als 'kan, houde aan de opdracht;

2. aan hen op te dragen het geschrift te keuren en daarbij uit te spreken, dat deze keur voor de Synode genoegzame waarborg zal zijn om de verantwoordelijkheid van een opdracht als omschreven in Acta 36 Amsterdam art. 122 III 6 op zich te kunnen nemen;

3. den deputaten te verzoeken, dat zij zorg willen dragen voor de vertaling van het geschrift in het Engelsch, het Duitsch en het Fransch;

4. aan hen toe te vertrouwen, dat zij een uitgever zoeken, die in de drie genoemde talen de uitgave tegen billijke voorwaarden wil verzorgen met een oplage van 1500 exemplaren in totaal, naar behoefte verdeeld over de drie talen;

5. aan deputaten te vragen, dat zij voor een doelmatige verspreiding de maatregelen nemen, die zij noodig achten, het aan hen overlatend welke adressen zij meenen, dat daarvoor het eerst en het meest in aanmerking komen;

6. het bedrag van f 2000,—, dat aan de deputaten werd toegestaan te verhoogen met f 1000,—, welk bedrag naar het oordeel van uw commissie wel het kleinste bedrag zal zijn, dat voor de uitvoering van de opdracht noodig zal blijken.

De conclusies werden aan betrokken deputaten ter overweging gegeven.

Curaçao.

Hierna kwam aan de orde het rapport van de Geref. Kerk van 's-Gravenhage-West.

De J. de Vries las eerst een uittreksel uit het rapport en rapporteerde vervolgens over dit rapport. De commissie stelde aan de Synode voor:

1. aan de Kerk van Den Haag-West den dank der Synode over te brengen voor de goede zorgen, welke zij aan de wijk Curaçao heeft besteed, alsook aan deputaten voor de militairen;

2. met de Kerk van Den Haag-West en de wijk Curaçao in te stemmen, dat institueering van de wijk Curaçao gewenscht is;

3. met betrekking tot de financiële zijde van de institueering der wijk Curaçao van Den Haag-West:

a. een eventuele aanvraag om hulp voor dat doel door de Kerk van Den Haag-West aan de classis 's-Gravenhage dringend aan te bevelen;

b. op te dragen aan de generale deputaten ad art. XI de te institueeren Kerk van Curaçao te steunen met een bedrag van f 900,—;

c. op te dragen aan de deputaten voor de verstrooiden in Oost- en West-Indië, dit te doen met een zoodanig bedrag als noodig blijkt na aftrek: te van de bijdrage van de classis 's-Gravenhage; 2e van den steun van de deputaten voor de verzorging der gereformeerde militairen, groot f 1000,—; 3e van den steun van de generale deputaten ad art. XI, groot f 900,— (ten hoogste f 2500,—);

4. uit te spreken, dat de Kerk van Curaçao (dat is dus na haar institueering) haar aanvragen om steun in 't vervolg aan de betrokken kerkelijke instanties behoort te doen via de classis 's-Gravenhage of door die classis speciaal voor Curaçao eventueel benoemde deputaten;

5. een schrijven te zenden aan den wijkraad Curaçao, waarin tot uiting komt de dankbaarheid der Synode voor den zegen op den arbeid op Curaçao en omgeving en waarin ook de waardeering en erkentelijkheid der Synode wordt uitgesproken voor den trouwen arbeid

en groote
heid doe
6. een
Houtzage
voor de
tijdens h
Prof. d
de milit
op, dat d
waren, w
Ds N.
als soort
worden a
Na bez
conclusie

Tensl
het rap
en het
Zuid on
regering
Wiering
De con
conclusie

1. de S
te keure
dragende
2. deput
gevoerde
3. opmi
nien en
a. te
Geref. in
het oog
h. de
het zelf
te bevo
schotten
c. aan
staatkun
financiee
d. even
nities
geestelijk
e. aan
in Janua
dragen in
De ram
opmerkin

De voor
Holland
de Synod
D. Nauta
zitting va
Om teg
gebed en
volgende

In de
werden
gesteld
verzoek
in betrek
voor kerk

Na ove
Wijk, ge
Aan de
(die een
De ra
sie, om
gelijk o
moet geg
Ds N. E
de voorge
De con
om prof.
te geven
In de
Wijk een
Na een
een conc
uitgeke
Wiering
directie v
terecht zi

Hierna
voor onde
van de F
een voers
bezwaars
Het rap
was tevo
gesteld.
Het rap
de verbot
stituut er
doopleden
sluite: a.
de wijze
dracht h
op het v
de kerk v
over de d
Deze re
handelt a
wassen i
bonds on
tusschen:
ren van
incomple
heid leve
ning t.a.v
die onge
en Christ
digen en
Dr W.
dezer ma
port van

deringen per
acht te geven
verschijnende
ank der Gen.
an eventueel
fende ernstig

stemming de
stuurlijk eens
er debat zien
te verootmoe-

oor verschil-
voorstel van

met het ver-
het wel wijs
beslissing te

het voorstel
ver allen het

zwaren tegen
i van onrust

conclusies
wonder van
iek.

ij het stand-
n kunnen de
genomen. Als
aat ook daar-

kan worden
en op de be-

conclusie los

te doen ver-

lijk schrijven
iërd.

the theologie.

over de aan-
ven opdracht
theologie.

isie voor:

ondentie met
zij iemand

oordeel kun-
doeld in art.

ellen en aan
en naar eigen

h zooveel als

te keuren en
or de Synode

antwoordelijk-
e in Acta 38

nnen nemen;
zorg willen

krift in het

een uitgever
uitgave tegen

n oplage van
verdeeld over

oor een doel-
n, die zij noe-

adressen zij
neest in aan-

putaten werd
bedrag naar

leinsto bedrag
dracht noodig

deputaten ter

Curaçao.

van de Geref.

l uit het rap-
port. De

ten dank der
zorgen, welke

ook aan depu-

wijk Curaçao

wijk Curaçao

de van de in-
ang-West:

voor dat doel
classis 's-Gr.

ten ad art. XI

steunen met

e veratrooden

een zoodanig

n de bijdrage

steun van de

meerde mili-

van de gene-

(ten hoogste

iraçao (dat fa-

gen om steun

instanties be-

te of door die

noemde depu-

raad Curaçao,

d der Synode

en omgeving

telijkheid der

ouwen arbeid

en grooten ijver door den wijkraad Curaçao en inzonder-
heid door Ds en Mevr. Kroeze aan den dag gelegd;

6. een schrijven te zenden aan Ds en Mevr. J. C. Houtzagers te Voorschoten, waarin zij gedankt worden voor den belangelozen arbeid op Curaçao verricht tijdens het verlof van Ds Kroeze in 1938.

Prof. dr K. Dijk bracht hulde aan deputaten voor de militairen en aan Ds en Mevr. Kroeze en wees er op, dat in 1934 op Curaçao 48 doop- en belijdende leden waren, welk getal thans is uitgegroeid tot 350.

Ds N. Duursema vroeg waarom deze zaak niet als soortgelijke zaken door de betrokken classis kan worden afgehandeld.

Na beantwoording door den rapporteur werden de conclusies aangenomen.

IJselmeergebieden.

Tenslotte rapporteerde ouderling S. van Wijk over het rapport van deputaten voor de IJselmeergebieden en het voorstel van de Part. Synode van Zuid-Holland-Zuid om onder oogen te zien of deputaten terecht regeringsubsidie hebben aanvraagd voor kerkbouw te Wieringerwerf en Slootdorp.

De commissie stelde t.a.v. de eerste zaak de volgende conclusies voor:

1. de Synode besluite den arbeid van deputaten goed te keuren en hen dank te zeggen voor het vele vrucht dragende werk door hen verricht;

2. deputaten décharge te verleen van het door hen gevoerde financieel beheer;

3. opnieuw 5 deputaten voor dezen arbeid te benoemen en hun op te dragen:

a. te waken voor de geestelijke belangen van de Geref. in de IJselmeergebieden, in het bijzonder ook met het oog op daar te werkgestelden en werkzoekenden;

b. de ontwikkeling van en/of instandhouding van het zelfstandig kerkelijk leven zoo krachtig mogelijk te bevorderen door zoo noodig voor kerkbouw voor- schotten en financieelen steun te verstrekken;

c. aan randkerken, die door de ontwikkeling van staatkundig en economisch leven in het gedrang komen, financieelen steun te bieden;

d. eveneens steun te verleen aan christelijke organisaties en verenigingen, die gelegenheid geven tot geestelijke en/of lichamelijke ontspanning;

e. aan alle kerken te verzoeken jaarlijks, zoo mogelijk in Januari, een collecte te houden voor de hun opgedragen taak.

De rapporteur beantwoordde enkele gemaakte opmerkingen, waarna de conclusies werden aangenomen.

De voorgestelde conclusies t.a.v. het voorstel van Zuid-Holland-Zuid ontmoetten nogal eenigen tegenstand in de Synode, o.a. bij de hoogleraren dr K. Dijk en dr D. Nauta, waarom deze zaak werd aangehouden tot de zitting van Donderdagmorgen.

Om tegen half elf ging de assessor voor in dankgebed en verdaagde de praeses de zitting tot den volgende morgen 9 uur.

De een-en-twintigste zitting.

In de Donderdagmorgen aangevangen 21e zitting werden na opening en appel nominaal de Acta vastgesteld en voortgegaan met de behandeling van het verzoek van de Part. Synode van Zuid-Holland-Zuid in betrekking tot het aanvaarden van overheids gelden voor kerkbouw in de

IJselmeergebieden.

Na overleg stelde de rapporteur, ouderling S. van Wijk, gewijzigde conclusies voor.

Aan de discussie namen deel prof. dr D. Nauta (die een kortere conclusie voorstelde) en dr J. Thijss.

De rapporteur maakte bezwaar tegen de conclusie, omdat een principiële uitspraak thans moet vallen gelijk ook in uitzicht is gesteld en een motivering ook moet gegeven worden.

Ds N. Duursema had eveneens bezwaar en wilde de voorgestelde te conclusie doen vervallen.

De conclusies werden tot na de koffie aangehouden om prof. Nauta, ds Hoek en den rapporteur gelegenheid te geven tot samenspreking.

In de middagvergadering diende ouderling S. van Wijk een nadere conclusie in.

Na eenige discussie verenigde de Synode zich met een conclusie, waarin zij uitsprekt, dat de bijdragen uitgekeerd voor den kerkbouw aan de kerken in de Wieringermeer met de ten opzichte daarvan door de directie van den Wieringermeerpolder geuite verlangens, terecht zijn aanvaard.

Tucht over Doopleden.

Hierna kwam aan de orde het rapport van deputaten voor onderzoek inzake tucht over doopleden, verzoeken van de Part. Synoden van Gelderland en Groningen, een voorstel van den kerkeraad van Heemstede en een bezwaarschrift van den kerkeraad van Maasland.

Het rapport van den rapporteur dr A. D. R. Polman was levoren in druk aan de synodeleden ter hand gesteld.

Het rapport handelt over het verband der genade, de verhouding van de doopleden tot het kerkelijk instituut en de roeping der kerk inzake de tucht over doopleden. Het rapport concludeert, dat de Synode besluite: a. haar bijzondere dank uit te spreken over de wijze waarop deputaten ad hoc hun gegeven opdracht hebben gezien en vervuld; b. niet in te gaan op het verzoek der Part. Synode van Groningen en de kerk van Haarlemmermeer-O.Z. en c. voor de tucht over de doopleden een regeling vast te stellen.

Deze regeling gaat in concept bij het rapport en handelt achtereenvolgens over de kinderen en de volwassen incomplete leden, die aan de roeping des verbonds ongehoorzaam zijn, waarbij onderscheiden wordt tusschen: a. afkeerigen; b. nalatigen. Concept-formulieren van openbare bekendmakingen met betrekking tot incomplete leden der gemeente, die in ongehoorzaamheid leven, zijn bijgevoegd, resp. een openbare vermaning t.a.v. afkeerbare volwassenen, idem t.a.v. nalatigen, die ongehoorzaam blijven aan den eisch des verbonds en Christus' naam te belijden en Zijn dood te verkondigen en openbare mededeeling van uitsluiting.

Dr W. A. van Es, dankbaar voor de behandeling dezer materie, had enkele bedenkingen tegen het rapport van deputaten en dat van den rapporteur, dat ook

wel wat erg laat verscheen. Deze zaak grijpt diep in het kerkelijk leven in en spr. kan niet meegaan met den rapporteur om op het verzoek van de Part. Synode van Groningen en de kerk van Haarlemmermeer-O.Z. niet in te gaan. Spr. acht, dat dit rapport in de praktijk tot ongelijke behandeling aanleiding geven zal. Het geven van openbare vermaningen aan jonge menschen in het midden der gemeente kan spr. niet toejuichen. Ook inzake de attestatie heeft spr. bezwaren. Daarnaast echter heeft hij ook bezwaren van principiëlen aard. Spr. had van deputaten meer verwacht, o.a. van de verhouding van het verband tot het kerkelijk instituut. Deputaten en commissie hebben het standpunt van Voetius verlaten, hoewel het toch geheel met de kerkelijke praktijk overeenstemt. Wat nu wordt voorgesteld acht spr. in de praktijk onuitvoerbaar. Onderscheid moet worden gemaakt tusschen plattelands- en kleinere en grotere stadskerken. Volwassen doopleden worden v.n. ten plattelande gevonden. De thans door deputaten en commissie voorgestelde onslachtige regeling zal er toe kunnen leiden, dat de uitkomsten tegenovergesteld zullen zijn aan de verwachtingen. Deze regeling is een stap achteruit. Men moet in het algemeen niet de onderscheidingen maken, die we kennen, maar tuchtoefenen over doopleden.

In de hoofdpunten kan de Synode wel eenige lijnen trekken, maar eerst over drie jaar kan een definitief rapport aan de kerken worden gezonden.

Ds N. Duursema onderschreef het betoog van dr v. Es en heeft als hoofdbezwaar, dat alles veel te reglementair wordt geregeld.

Ouderling A. Scholten staat wel wat anders tegenover deze materie dan beide vorige sprekers.

In Groningen, die toch een grotere stadskerk is dan Leeuwarden, heeft men wel moeilijkheden met de volwassen doopleden en eenige uniformiteit zou spr. wel toejuichen. De grootste moeilijkheden zijn die met de z.g. meelevende volwassen doopleden.

Prof. dr K. Schilder wil niet de deur in huis vallen en voorstellen deze belangrijke zaak aan te houden tot de verdaagde Synode of tot 1942, opdat geen beslissingen thans genomen worden, die men later zou betreuren. Spr. ontwikkelde voorts enkele bezwaren tegen het rapport. Naast het goede element van het afwijzen van het eenzijdig gebruik van Voetius' uitspraak moet men toch ook niet verwaarloozen het juiste daarin. Het geldt hier een maatregel, die treffen wil personen, die vaak slachtoffer zijn van opvoeding in de geslachten en van een ziekelijke omgeving. Het beeld, dat de gemeente biedt in prediking en opvoeding, is hier eveneens van betekenis voor een juist stellen der diagnose.

Spr. acht de Synode thans niet rijp voor het nemen van een beslissing.

Prof. dr G. Ch. Aalders zou eveneens tal van opmerkingen willen maken, maar zal ruimszins met den Synodalen tijd. De Synode van Middelburg sprak niet ten onrechte uit, dat de kerken voor een regeling van tucht over doopleden nog niet rijp waren. Het wil spr. voorkomen, dat zij nog niet rijp zijn. Als men deze regeling zou aanvaarden, dan wil spr. het woord incompleet lid verwijderen.

Tegen den term dooplid zijn ook bezwaren, maar het is een historische term en dien moet men eerst dan vervangen, als er een voor in de plaats komt, die notoir beter is. Men kan dan beter spreken van een onmondig lid. Spr. constateert, dat er over deze zaak sedert de reformatie twee stromingen zijn. Als die niet zijn te vereenigen, dan blijkt dus, dat de tijd metterdaad nog niet rijp is. Met de beschouwingen van dr v. Es kan spr. niet meegaan. Spr. hoopte, dat de tijd voor een regeling als bovengenoemd rijp zou zijn, maar twijfelt daar aan nu zeer.

De Voorzitter wees op de vele moeilijkheden, die aan deze zaak kleven. Spr. stelde een vraag over de Concept-Openbare mededeeling van uitsluiting. Brengt die geen moeilijkheden?

Hierna was het woord aan den rapporteur, die verzocht om bezwaren, die er zijn, gemotiveerd bij de commissie in te dienen, opdat men op de verdaagde Synode terzake van de commissie een nader advies ontvangen kan.

De bezwaren van dr v. Es en ds Duursema waren de commissie bekend. Ze zijn reeds in vorige synodale rapporten verwerkt. Deputaten zijn op de bezwaren met name van dr v. Es serieus ingegaan.

Ds W. L. Milo betreurde als voorzitter der commissie mede de late verschijning van het rapport. De commissie heeft aan deze zaak breede aandacht gewijd.

De Voorzitter stelde voor de zaak op de verdaagde Synode opnieuw aan de orde te stellen.

Dr v. Es vroeg als er leden zijn, die bezwaren in dienen, dat die dan vermenigvuldigd worden en ter kennis van de Synode zullen worden gebracht.

De Synode ging met het voorstel van den voorzitter mede.

C.D.U. en N.S.B.

Hierna kwamen opnieuw aan de orde de bezwaarschriften van enkele leden der Geref. Kerken, die lid zijn van de Geref. Ver. voor Daadwerkelijke Vredesactie en die bezwaard zijn door de conclusies, die de vorige Synode heeft aangenomen inzake het lidmaatschap van C.D.U. en N.S.B. Het rapport was vermenigvuldigd, opdat de leden er kennis van zouden kunnen nemen, wijl het wat het tweede deel betreft aan adressanten zal worden toegezonden.

Eerst werden algemeene beschouwingen gehouden over rapport en conclusies.

Dr J. Thijss wil zich beperken tot het rapport. Wat over de verklaring van enkele praeadviserende leden van de Synode van 1936 wordt gezegd, bevredigt spr. niet. Op deze Synode is door enkele van deze leden gezegd, waarom zij van hun recht om een verklaring in de acta te doen opnemen, geen gebruik hebben gemaakt en spr. wil dit wel gaarne in het rapport zien vermeld. Men moet voor censuur in dit geval niet zoovele regelen geven.

Prof. dr K. Schilder gaf in overweging de passage over de tuchtoefening in het rapport wat aan te vullen.

Prof. dr J. Ridderbos wilde wel onderscheiden zien, dat het een rapport is van de commissie aan de Synode. Spr. wilde zich daarom tot de conclusies be-

perken. Het rapport kan men later in de Acta vinden en behoeft niet aan adressanten gezonden te worden.

Prof. dr K. Dijk wil met kracht gehandhaafd zien wat de vorige Synode uitsprak en beperkt zich eveneens tot de conclusies, waartegen hij een enkel bezwaar heeft.

Hierna beantwoordde de rapporteur ds W. H. v. d. Vegt de gemaakte opmerkingen, waarna men aan den koffiemiddag ging.

Ds W. H. v. d. Vegt verdedigde hierna nader het rapport, dat hij toch wilde handhaven.

Prof. dr H. H. Kuiper stelde voor het rapport niet aan de bezwaarde broeders te zenden. De denkkeden van ds v. d. Vegt gaan spr. veel te ver. Spr. adviseerde ds v. d. Vegt, die nauwkeurig Calvin bestudeert, eens nota te nemen van wat deze reformator zegt over de kerkelijke tucht. We moeten niet een heel lijstje maken van allerlei stroomingen, waarvan de aanhangers buiten de kerk worden gestooten. Spr. blijft bij het door hem in 1936 verdedigde standpunt en zal zich in deze zaak buiten stemming houden.

Prof. dr K. Schilder wilde enkele opmerkingen maken, die den anderen kant uitgaan. Men kan door een inleidende formule allen misverstand voorkomen en het rapport doen strekken tot voorlichting van wie bezwaard zijn of dwalen. Dat is in 1936 ook gebeurd t.a.v. de tegenstanders der Gezangen. Het rapport kan ook de kerkeraden tot leidraad dienen. Bij spr. leeft allermint de gedachte: er uit. Zij, die voor hun extreme gedachten propaganda maken, goelen juist de kerk en de belijdenis er uit en daarom kan het rapport hen tot onderwijzing dienen.

Dr J. Thijss oordeelde om praktische redenen het zeer ongewenscht om het rapport adressanten toe te zenden.

Prof. dr J. Ridderbos onderstreepte dit.

Met 24 tegen 17 stemmen besloot de Synode om het slot van de conclusie te schrappen, en het rapport niet aan adressanten toe te zenden. Hierna verenigde de Synode zich met de volgende conclusie:

De Synode, kennis genomen hebbende van de bezwaarschriften van enkele leden der „Gereformeerde Vereniging voor Daadwerkelijke Vredesactie“, inhoudende:

1. bezwaren tegen de conclusie door de Synode van Amsterdam 1936 aangenomen inzake N.S.B. en C.D.U. en „verdere niet genoemde organisaties, die den oorlog in elken vorm antimilitaristisch verwerpen“;

2. een verzoek om deze conclusies met aanbevolen rapport terug te nemen;

constateerende, dat door hen niet eenig bezwaar is ingebracht, dat op Schrift en belijdenis gegrond is;

besluit:

a. het verzoek tot intrekking der conclusies (art. 272 Synode van Amsterdam) als niet gemotiveerd af te wijzen;

b. de bezwaarde broeders ernstig te vermanen zich te onderwerpen aan de kerkelijke vermaning en tucht en te leven naar de besluiten, die de Synode heeft genomen ten aanzien van de organisaties, die op het standpunt staan van antimilitaristische verwerping van den oorlog in elken vorm.

Ds W. H. v. d. Vegt rapporteerde ook over een verzoek van den kerkeraad van Warffum inzake de wijze van tuchtoefening naar aanleiding van de besluiten dienaangaande in verband met de beginselen der C.D.U.

De commissie stelde de volgende conclusies voor:

1. dat voor de kerkelijke vermaning en tucht, bedoeld in het besluit der Synode van Amsterdam 1936 (art. 272) niet alleen zij in aanmerking komen, die lid zijn van de C.D.U., maar ook zij, die buiten het lidmaatschap dezer organisatie om, er blijk van geven de beginselen van de C.D.U. te zijn toegedaan;

2. dat het karakter van deze tuchtoefening zal afhangen van den ernst der dwaling, die in elk bepaald geval ter beoordeling van den kerkeraad staat;

3. dat de afhouding van het Hellig Avondmaal niet in alle gevallen moet leiden tot excommunicatie;

4. dat de Synode het niet noodzakelijk acht bij het rapport van de commissie ad hoc (bijlage LXIV Acta 1936) nog een nadrukkelijk getuigenis van harentwege te laten uitgaan tegen hen, die de beginselen van de C.D.U. voorstaan.

De Voorzitter oordeelde, dat men zich tot de beginselen beperken moet.

Na een breedvoerige discussie werd besloten aan de leden prof. dr J. Ridderbos, prof. dr K. Schilder, ds T. J. Hagen, dr J. Thijss en ds W. H. v. d. Vegt op te dragen om deze zaak nader te bezien en Vrijdagmorgen van rapport te dienen.

Bid- en dankstonden.

Ds H. Meyering rapporteerde hierna over een voorstel van de classis Bolsward om te komen tot eenparigheid van handelen tusschen de Chr. kerken bij bid- en dankstonden en den datum waarop die worden gehouden en een orgaan van samenspreking door de resp. kerken te vormen.

De commissie stelde voor aan de classis Den Haag die daarvoor is aangewezen, in overweging te geven, met handhaving van het gereformeerde karakter, contact te zoeken met andere kerken.

Na gedachtenwisseling door ds T. J. Hagen, ouderling J. Verwoerd, ds W. H. den Houting, ds F. C. Meijster en dr A. D. R. Polman en repliek van den rapporteur, besloot de Synode deze zaak aan de prudentie van de classis 's-Gravenhage over te laten.

Het voorstel van de Part. Synode van Noord-Brabant en Limburg inzake het hulppredikterschap wordt verschoven naar de verdaagde Synode in verband met het feit, dat het rapport van prof. dr H. H. Kuiper in druk verschijnen zal.

Doopleden.

Dr A. D. R. Polman rapporteerde over het verzoek van de Part. Synode van Gelderland betreffende „doopleden“ uit andere kerkformaties. Gelderland vraagt of personen, die op volwassen leeftijd den wensch te kennen geven over te komen uit een andere kerkformatie tot een der Gereformeerde Kerken, zonder nog toelating tot de belijdenis des geloofs te vragen, als „doopleden“ aanvaard kunnen worden.

De commissie stelde voor deze vraag ontkennend te beantwoorden.

Prof. dr F. W. Grosheide stelde voor zulke overkomende „doopleden“ naar de catechisaties te verwijzen. Prof. dr H. H. Kuiper adviseerde de Synode de conclusie niet te aanvaarden. Spr. verwees naar het advies van prof. Rutgers Sr.

Wel moet hen, die overkomen, gezegd worden, dat zij ter catechisatie komen moeten en het heilig voornemen moeten hebben tot belijdenis des geloofs te komen.

De N. Duursema, het rapport onderschrijvend, zou daaruit gaarne iets meer in de conclusies willen zien opgenomen.

Prof. dr K. Schilder sloot zich aan bij prof. Kuiper en bestreed de conclusie.

De T. J. Hagen ging blijkens geheel met prof. Kuiper mede. Spr. oordeelde, dat de commissie zich te veel heeft gebaseerd op de praktijk in het Noorden. Spr. wil alleen volwassen doopleden inschrijven als zij het voornemen hebben, belijdenis des geloofs te doen.

De G. Keizer gaf een nadere toelichting op het Geldersche verzoek, dat door de classis Harderwijk op de tafel dezer Part. Synode is gelegd.

De rapporteur diende hierna van repliek. Spr. nam de conclusie terug om er in een volgende zitting op terug te komen.

De Polman rapporteerde ook over een vraag van de classis Warffum, uitspraak te doen over de vraag, of doopleden tot schuldbelijdenis kunnen toegelaten worden en huwelijken van niet-belijdende leden kerkelijk kunnen worden bevestigd.

Na repliek van den rapporteur werd de vraag van de classis niet-ontvankelijk verklaard, wijl geen enkel concreet voorbeeld is genoemd.

Hierna verdaging.

In de

Avondzitting

rapporteerde de W. H. v. d. Vegt namens de 'smiddags benoemde commissie van 5 over een verzoek van den kerkeraad van Warffum over de wijze van tuchttoefening enz.

De commissie handhaafde vrijwel de 3e en 4e conclusie en stelde in plaats de 1e en 2e conclusie voor:

1e. dat naar de bedoeling der Synode van 1936 de eigenlijke grond der kerkelijke behandeling is gelegen in het aanhangen en voorstaan of propageeren van de beginselen der C.D.U., die met Schrift en belijdenis in strijd zijn;

2e. dat dit aanhangen en voorstaan of propageeren zich kan openbaren in het lidmaatschap van de C.D.U., maar uiteraard ook wel op andere wijze, waarbij elk geval op zichzelf moet worden beoordeeld.

De D. Schelle rapporteerde over een missive van de Part. Synode van Friesland-N. in betrekking tot het reglement der Theol. Hoogeschool, waar dit handelt over de curatorenbenoeming.

De commissie stelde voor:

1. de interpretatie van Art. 3 van het reglement der Theol. Hoogeschool, gelijk de Synode van Amsterdam 1936 (art. 88) besloot, te handhaven;

2. niet gelijk de Synode van Middelburg 1933 (art. 209) en Amsterdam 1936 (art. 273) hebben gedaan, de Deputaten-Curatoren te benoemen, noch ook de namen van deze onder die van de door de Synode benoemde Deputaten op te nemen.

Besloten werd de zaak voorshands zoo te laten en bij de e.v. reglementswijziging deze zaak nader te bezien. Op de verdaagde Synode komt deze herziening aan de orde.

Advies-stichting.

Prof. dr G. M. den Hartogh rapporteerde hierna over het voorstel van de Part. Synode van Brabant en Limburg om uit te spreken, dat de e.g. „Advies-stichting Geref. Kerken“ in geen enkel officieel verband staat met de Geref. Kerken als zodanig.

Bij dit voorstel kwamen ook enkele ingekomen brieven aan de orde.

Het rapport gaf een historisch overzicht van deze zaak. De commissie oordeelt, dat het niet op haar weg ligt zich met deze dingen in te laten wat goed- noch afkeuring insluit, waarom zij voorstelde uit te spreken

bezwaar te hebben tegen de haar in de concept-statuten van de Adviesstichting gegeven bevoegdheid alsook dat het niet op haar weg ligt aandrang uit te oefenen op de kerken om de oprichting van de Federatie van commissies van beheer te bevorderen.

Na discussie vereenigde zich de Synode met de voorgestelde conclusies.

Hierna las de assessor de concept-collectielijst, die na eenige bespreking werd vastgesteld.

De Synode ging hierna in comité, welke comité-zitting den anderen morgen werd voortgezet.

De twee-en-twintigste zitting.

Om half twaalf ruim ving Vrijdagmorgen 6 Oct. j.l. de 22ste openbare zitting aan.

De Voorzitter deed mededeeling van de vaststelling van de lijst der onderscheiden deputaatschappen.

De Synode verzond een telegram van gelukwenschen aan prof. dr A. G. Honig, die vandaag zijn 70sten verjaardag viert.

Dr A. D. R. Polman deelde mede, dat de zaak van de doopleden waarover de Part. Synode van Gelderland een punt op het agendum had geplaatst, wordt ingeschakeld in het rapport over de tucht over doopleden.

Slotwoord.

De Voorzitter sprak hierna een kort slotwoord, waarin hij herinnerde aan het overladen agendum en de moeilijke tijdsomstandigheden waaronder de Synode bijeenkwam.

Spr. bad de commissies, die op de verdaagde Synode zullen rapporteren, het licht des Geestes toe.

Herinnerend aan het in den bidstond gesproken woord wees spr. er op, dat God boven bidden en denken heeft willen zegenen. Vooral in de Comité-zittingen waren er momenten, dat men zich bij den Heere gevoelde en die zullen niet worden vergeten.

Spr. wees er op, dat voor de commissies, die nog verder zullen arbeiden, de voorbede is gevraagd. Een woord van dank richtte spr. tot de Kerk van Sneek, die met haar staf op uitnemende wijze de recreatie heeft verzorgd.

Spr. gaf uiting aan de hoop, die er leeft t.a.v. de verdaagde Synode.

Want God is een God des aanzijns en des ontfermens. Onze hulp is in den naam des Heeren. Die hemel en aarde gemaakt heeft.

De assessor, dr F. C. Meijster, richtte een woord van dank tot den praeses voor de uitnemende wijze waarop hij de zittingen der Synode heeft gepreseed, (daarvoor door God kennelijk bekwaamd. (Instemming.)

Staan de zong men hierna Ps. 122:3, waarna de praeses voorging in dankgebed en de zitting sloot.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Beroepen te:

Bandoeng (vac.-R. C. Harder): W. Fijn van Draat te Mechelen.

Deventer (vac.-Dr P. Prins): H. J. Riphagen te Schoonebeek.

Serooskerke (W.): G. Hagens te Asperen.

Intrede te:

Ylst: J. Thomas. Tekst: Openb. 22:10-13.

Afscheid van:

Eelde-Gorsael: Dr H. N. Ridderbos. Tekst: Judas: 20 en 21.

Vreeland: Dr J. L. Kooie. Tekst: Handel 21:5.

Wetsinge-Sauwerd: D. v. d. Meulen. Tekst: Hebr. 13:20 en 21.

Benodigd tot Hulprediker te:

Lutterade: Cand. G. W. Rijkse te Zeist (aangen.).

Schiebroek-Hillegersberg: Cand. J. Z. Potjer te Winschoten.

Woerden: Cand. E. Pijlman te Amsterdam (aangen.).

Præparatoire examen.

De classis Almelo der Geref. Kerken heeft na gehouden præparatoire examen, Cand. G. Ph. Pieffers te Oldenzaal, met algemeene stemmen beroepbaar verklaard. Cand.

Pieffers zal gaarne een eventueel beroep in overweging nemen. Zijn adres is: Hoogelucht 2, Oldenzaal. Tel. 558.

De classis Leeuwarden der Geref. Kerken heeft na præparatoire examen beroepbaar verklaard den heer P. v. d. Schaaf, theologisch candidaat aan de V. U.

De heer P. v. d. Schaaf zal gaarne de Kerken in haar diensten voortgaan en voor een beroep in aanmerking komen. Zijn adres is: Butgenermolen 274. Telef. 264.

Het adres van Cand. G. Spijker, beroepbaar bij de Geref. Kerken, is thans: Lorentzplein 2 B III, Schiedam. Telef. No. 69678.

De Nassaukerk te Amsterdam wordt gesloten.

De kerkeraad van de Geref. Kerk van Amsterdam heeft besloten de Nassaukerk, staande aan de De Wittenkade en ongeveer 14 jaar geleden in gebruik genomen, tegen nader te bepalen datum te sluiten. Om financiële redenen is deze beslissing genomen.

Emeritaat Dr B. Wielenga.

Het emeritaat van Dr B. Wielenga zal op diens verzoek op 1 Januari e.k. ingaan. Het afscheid zal Woensdagavond 10 Januari d.v. plaats hebben.

De kerkeraad besloot verder de hierdoor ontstane vacature niet te vervullen.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Maassluis: C. Smits te Slidrecht.

Middelburg: J. Jongeleen te Apeldoorn.

Bedankt voor:

Middelbarnis: J. G. van Minnen te Huizen (N.-H.).

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Dietal te:

Almelo (vac.-van Zwet): G. J. de Geus te Beuningen, J. M. Snelhage te Sittard en Mr P. H. Th. Stevens te Ingen.

Beroepen te:

Abcoude: D. Bonman te Spannum en Edens.

Elim (Dr.): W. J. Holzacherer te Zalk.

Hattum (2e pred. pl.): H. A. Jellema te Leersum.

Houtenisse: Cand. J. Kroon, hulppred. te Eindhoven.

Middenmeer: Cand. M. Frutema, hulppred. te Winterswijk.

Parrega (toez.): C. C. H. de Loos te Kortenberg.

Vollenhove: J. P. Honnef te Engwierum.

Aangenomen naar:

Blokkijl: Cand. M. E. Ouweland, hulppred. te Badhoevedorp.

Sappemeer: C. A. Schenk te Westerbork.

Bedankt voor:

Beesd: J. Swijnenburg te Nigtevecht.

Jorwerd: Cand. J. J. Siezen te Vlaardingen.

Intrede te:

Groningen: Dr H. van Oyen. Tekst: Hebr. 12:1 en 2a.

Stad aan 't Haringsvliet: Cand. J. Vink. Tekst: Luc. 5:5.

Warffum: G. C. Postma. Tekst: Luc. 10:42.

Zuid-Scharwoude: W. A. Nell. Tekst: 1 Tim. 6:12a.

Afscheid van:

's-Gravenhage: G. B. Westenburg (schriftelijk).

Correspondentie

CATECHISMUS-BIJLAGE.

In verband met de vele aanvragen om de verschenen afleveringen herhalen we, dat deze alleen verkrijgbaar zijn voor zoover de voorraad strekt voor nieuwe abonnees tegen vergoeding van 5 cent per aflevering.

Bij uitzondering kunnen abonnees, die één of meer exemplaren zijn kwijt geraakt, deze tegen denzelfden prijs ontvangen.

Goes.

DE UITGEVERS.

Thans zijn gereed gekomen de zes bundels

VUUR OP DE AARDE.

PREDIKATIËN van
Ds S. G. DE GRAAF

Prijs per bundel van twaalf preken f 1.50 - Gebonden in fraai bandje

Prospectus op aanvraag gratis verkrijgbaar bij den boekhandel en bij

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES

GIRO 36000

OM „DE LEVENDE ZIEL“

door A. JANSE.

Wat verstaat de Heilige Schrift onder „de ziel“ of „levende ziel“, woorden die zoo vaak gebruikt worden in den Bijbel?

De heer A. Janse geeft in zijn laatste boek hierop het antwoord. Wellicht is dat antwoord geheel nieuw voor ons, maar wie met ernst zijn boek leest, zal een verrassend en rijk licht opgaan over vele plaatsen van de Heilige Schrift, die wij met ons oude, bekende zielsbegrip, slechts gedeeltelijk of verkeerd verstaan.

Dit boek is een rijk bezit, een studiebron misschen van meer betekenis, dan menig zwaar standaardwerk, dat wij in onze kast hebben.

Prijs gebonden in sterken linnen band f 2.—, Ingen. f 1.50. Verkoopbaar bij den boekhandel of te bestellen op postrekening nr 36000

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES

Heden verscheen

Christusprediking in de Volkerenwereld

door

Prof. Dr J. H. BAVINCK

Dit is de inaugurele rede

van den Zendingshoog-
leeraar bij de aanvaarding
van zijn professoraat aan
de Theol. Hoogeschool te
Kampen en de Vrije Uni-
versiteit te Amsterdam.

Belangrijk
voor alle Zendingsvrienden.

PRIJS 75 CENT

IN ELKEN BOEKHANDEL

Uitgave J. H. Kok N.V. Kampen

Chr. Muziektijdschrift

„DE HARP“

met

maandelijkse

Muziekbijlage

f 1.50 per jaar

onder red. van F. PIJLMAN

Neemt proef met een abon-

nement en U zult algeheel

voldoening smaken.

Administratie-Adres:

te HELMERSSTRAAT 94

AMSTERDAM (W.)

Plaats

Uw Familie-Advertentie in

„De Reformatie“

Rondom de Reformatie

door A. JANSE.

Wie weten wil wat de diepe achtergrond is van de vele strijdvrage in onze dagen leze dit boek. Het is oriënterend, eenvoudig, ernstig, liefdevol geschreven.

Prijs f 2.— (Ingen. f 1.50) verkrijgbaar bij den boekhandel of rechtstreeks te bestellen op postrekening nr 36000 van de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES

Mijn oog zal op U zijn

door Ds. J. HETTINGA.

Dr Gunning schrijft er van in „Prijs“:

„Een fijn, teer boekje... uitnemend geschikt om aan lijdenden en krankten te worden gezonden... Ik vind het een echt troostend, gelooflijk woord...“

Prijs f 0.55. Verkoopbaar bij den boekhandel

of te bestellen op postrekening nr. 36000 van

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES

WEET U

dat er een „Ver. van Organisten bij de Geref. Kerken“ bestaat, die o.a. ook onze Kerken van advies dient bij orgelbouw, -restauratie of 't benoemen van organisten?

KENT U

„Organist en Eredienst“, het maandblad, door deze vereniging uitgegeven, bevattende verschillende leerzame artikelen betreffende kerkzang, orgelspel enz., bovendien van tijd tot tijd voorzien van een muziekbijlage?

ZOUDT U

dat blad ook niet willen lezen? Het wordt U gratis toegezonden indien U donateur (min. f 2.50 p. j.) of begunstiger (min. f 1.50 p. j.) van deze vereniging wordt.

Aanmelding en gratis proefnummers bij den len Secretaris: R. HUIZENGA, Bilderdijkstraan 79, Rijswijk (Z.-H.).